

Universal Declaration of Human Rights - Talysh

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

İNSONI HƏXON BARƏDƏ UMUMİYƏ BƏYONNOMƏ

Tərcüməkə: Allahverdi BAYRAMI,

Redaktəkə: Ataxan ƏBİLOV

09.12.11

Preambula

Bə insoni avlodon həmməy xasbiə ləyoğətə fikfamon iyan çəvon bərobərbə, yəndiku conibə həxon zinə - ozodəti, ədoləti iyan sulhbeyəti əsosiə şərtbə bə nəzə seədə;

Bə insoni həxon beitonəti iyan nifrət kardeəti bəşəriyyəti bə dəhşətvardə barbarizmi səbəb be, həmçinin bə sıxankarde, etiqadbaste ozodəti malikbiə, tarsiku, ehtijociku ozodbiə dınyo ofəyemonəti çı bəşəriyyəti ən ali piyəybe bə nəzə seədə;

İnsoni bə zılmı-istibdodi vəynə bənə oxonə vasitə bə ğiyom eşte məcbur nibe təmin kayro insoni həxon de ğanuni hukuməti dasti mıdafiə karde zəruribə bə nəzə seədə;

Xəlğon arədə mehribanə munasibəton oko dastək doy vacibəti bə nəzə seədə;

İbiə Milləton xəlqon İbiə Milləton Təşkilati (İMT) Nizomnomədə bə əsosiə insoni həxon, bə insoni şəxsiyyəti ləyoğəti iyan ğiyməti, merdon-jenon həxon bərobərəti bovə kay təsdiğ karde, həmçinin həniyən hevujə ozodəti şəraitədə bə sosialə tərəğği nailbe iyan bo jimoni şəraiti çoxbeyo koməq karde bə qətm doə be bə nəzə seədə;

Uzvbə devləton de İMT həmkəti şəraitədə bə insoni həxon iyan əsosiə ozodətiyon bəməl vardero koməqəti karde bəştə ehdə peqəteəti bə nəzə seədə;

İn həxon iyan ozodətiyon tam dərk kardeyo həmonə ehdəpeqətiyon bə vırə rosniyə yolə əhəmiyyət kəsb kardeəti bə nəzə seədə;

İMT Penə Məclis

bəyon kardədə İnsoni Həxon barədə Umumiyyə Bəyonnomə qələy vəzifə təki, açəyən bə vırə rəse qorə bəpe həmmə milləton iyan dəvləton joğə cəhd bıkan ki, har kəs iyan cəmiyyəti har qılə orqan ın Bəyonnomə iştə dastədə rəhbər qəte əsosdə maarifvonəti ya de tədrisə roy bə ın həxon iyan ozodətiyon hurmətkarde iyan əvoni təmin kayro dastək be bızno, milli iyan beynəlxalqə səviyyədə de tərəqqipərvərə tədbiron roy həm İMT uzvbə xəlğon, həməən çəvon yuristiksiyə jiyobiə əraziyonədə jiyə xəlğon arədə həmməyəvo iyan effektiv zinə bıbu.

Maddə 1

Həmmə insonon bəştə ləyoğəti iyan həxonro ozod iyan bərobər movardə bedən. Çəvon şuur iyan vicdon hese, əve ki, deyəndı mınasibətdə bənə bıvə rəftor kardəninin.

Maddə 2

Har qılə şəxs iştə irqi, pusti ranqi, cinsi, zıvoni, dini iyan co əğidə, milli ya sosial səvoni, əmlakə, sosialə movqe iyan co vəziyyətikü bəşikrə nıbə ın Bəyonnomədə elon kardə biə həmmə həxon iyan ozodətiyon malik bənine.

Çımiku ziodə, çı həminə şəxsi mənsubbə məmləkəti ya ərazi, çı ərazi mistəğiləti, ğəyyuməti jiyobe, iştənidarənibə be ya suverenəti har curə şiklədə məhdud beku bəşikrə nıbə, siyasiyə, huğügiyə iyan beynəlxalğə statusiku bə nav omə co-səçinətiyon barde əbini.

Maddə 3

Har şəxsi bo jiye, bo ozodəti iyan şəxsi dastnijanəti həxiş hese.

Maddə 4

Hiç kəs bənə kolə (nokə) ya şikrə vəziyyətədə oğəte əbini; ğuldorəti iyan ğulə hıriyemon həmməy formondə ğədəğən kardə bedə.

Maddə 5

Hiç kəs bə əzobi, ya ğəddorə, çay layoğəti bə ji vardə ğeyri-insonə mınəsibəton, bə cəzoon məruz nibənine.

Maddə 6

Har qılə şəxs konco bedə bıbu iştə həxe subyektəti zıneyəti həxiş heste .

Maddə 7

Həmmə insonon ğanuni vadə bərobərin iyan qanuni tərəfiku bərobər şiklədə iştəni mıdafiə həxjon hestışone. Həmmə insonon ın Bəyonnomə dəcvoniya har curə co-vijnıyətıonku, bə jələvonə co-vijnıyətıon har curə cəhdiku bərobər şiklədə mıdafiə həxjon hestışone.

Maddə 8

Har qılə şəxsi Konstitusiya ya ğanuni bəy doə həxon dəcvoniya vaxtədə səlohiyətınə milliyə məhkəmon tərəfiku iştə həxon mıdafiə karde həxiş heste.

Maddə 9

Hiç kəs iştənbəsə bə həbs, bo qəte ya bə kuçovnə məruz mande əzini.

Maddə 10

Har qılə şəxsi çay həx iyan vəzləfon təyin kardeyo iyan bəyo handə bıə cinoyətə ittihomon əsosi be mıəyyən kardeyo, bəçəy koy mıstəğılə, bitərəfə məhkəmədə tam bərobərəti əsasədə, de oşkoəti iyan çı ədoləti həmməy tələbon çəş karde şərəitədə diyə kay həxiş heste.

Maddə 11

1. Cinayət kardeədə ittihombıə har qılə şəxs tovə çay qıno bəçəy mıdafiəyo həmmə imkonon təminbıə oja məhkəmə istintağədə de ğanuniya ro sıbut be, beqino hisobbe həxiş heste.
2. Hiç qılə şəxs de milliyə ğanundoəti iyan de beynəlxalğə həxon əsosi bino be vaxt cinoyət hisob nıbə hərəkət iyan behərəkəton qorə cinoyətədə ittihom be əzini. Həmçinin bəy cinoyəti kardə vaxtədə tətbiğ bey zınə cəzoku qonə cəzo tətbiğ bey əzini.

Maddə 12

Hiç qılə şəxs bə şəxsiyə, xeyzonə mıdaxilə, kə-bə ənəqınıyəti, bəyəndı məktub nıvişte nunəkılıyəti, bəştə şərəfi iyan nufuzi iştənbəsə ğəsdi məruz be əzini. Har kəsi bə joğə mıdaxilə iyan ğəsdi çı ğanuni tərəfiku mıdafiə bey həxiş heste.

Maddə 13

1. Har qılə şəxsi har qılə məmləkəti hududədə sərbəst hərəkət karde iyan jimonə vıra səçiniye həxiş heste.
2. Har kəsi iştənkən daxil be şərti har qılə məmləkət tərək karde iyan bəştə olkə oqarde həxiş heste.

Maddə 14

1. Har qılə şəxsi təqibiku co məmləkətdə boştəno pənohqo nəve, həmçinin çı pənohqoədə istifadə karde həxiş heste.
2. Çı həxədə həğiğətən bə ğeyri-siyasiyə cinayəton ro doədə, ya bə İMT-i məğsədon iyan prinsipəon zidd hərəkətonku bə nav omə təğibon vaxti istifadə karde əbini.

Maddə 15

1. Har qələ şəxsi vətəndoşəti həxiş heste.
2. Hiç kəs iştənbəsə vətəndoşətiku, iyan vətəndoşəti dəqişkarde həxeku məhrum karde əbini.

Maddə 16

1. Bə perəsemonə sini rəsə merdon iyan jenon irqiyə, milliyə, diniyə əloməton qorə hiç qılə məhdudiyyət nıbəy bə nikah daxilbe iyan kəxivandbe həx hıstəşone. Əvon bə nikah daxil beədə, nikahi mıddətədə ya çəy dəcvonə vaxtədə çı eyni həxonku istifodə kardedən.
2. Nikah bə nikahi daxil bıə har dıqlə tərəf ozodə iyan tam rozi beədə dəbastə bedə.
3. Xeyzon çı cəmiyyəti təbiə iyan sərqrupə vahide, çəy çı cəmiyyəti iyan devləti tərəfikü mıdafiəbey həxiş heste.

Maddə 17

1. Har qılə şəxsi həm colinə, həmən de co kəson bə ico mılkiyyət xıvandbey həxiş heste.
2. Hiç kəsi iştənbəsə çı mılkiyyətə məhrum karde əbini.

Maddə 18

Har qılə şəxsi fikir, vicdon iyan din ozodəti həxiş heste. Bı həxe iştə dini iyan etiğati dəqiş karde ozodəti, bəştə dini iyan bovə kardəyon təhsil, divo kay, dini iyan ritualə ayinon icro kay vaxti colinə, ya de cəkəson bə ico, oşko ya fərdi şikilədə etiğad kay daxile.

Maddə 19

Har qılə şəxsi əğıdə iyan əy sərbəst ifadə karde ozodətiş heste; bı həxe be maneə bə əğıdə malikbe iyan informasiyon ya ideyaon devləti sərhədiku bə şıkrə nıbə de dilipiye vasitəon nəve, ya bə dast varde, pevilo kay ozodəti daxile.

Maddə 20

1. Har qılə şəxsi bə dinc yığıncağon iyan assosiasiyon ozodəti həxiş heste.
2. Hiç kəsi bə konsə qılə assosiasiya uzvəti məcbur karde əbini.

Maddə 21

1. Har qılə şəxsi devləti idarə kardeədə ya bilavasitə, ya ozodə şikilədə vijniyəbiə numayəndon vasitə iştirak kay həxiş heste.
2. Har qılə şəxsi iştə olkədə devləti idaronədə xıdmət kardeyo bə bərobər imkoni həxiş heste.
3. Xəlği iradə çı iqtidarə hakimiyyəti əsas bənine; In iradə iştəni de nunəkılə sədodoymonə roy, umumiyə iyan bərobərə vijoniye həxe, ya sədodoymonə ozodəti təmin bıəkə de co eynimənəynə forməyon dəvoniye bıə mıtəmədi iyan soxtə nıkardemonə vijinon nişo doənine.

Maddə 22

Har qılə şəxsi çı cəmiyyəti uzv təki sosialə mıdafiəş bənine iyan de milliyə ya beynəlxəlğə həmkəoti roon, har devləti soxtəmoni iyan pesurson dairədə çəy ləyoğəti mıdafiə iyan şəxsiyyəti ozodə ovciyo iqtisadiyə, sosialə iyan mədəniyə sahəonədə həxonış heste.

Maddə 23

1. Har qılə şəxsi de zəhməti dastko bey, sərbəstə koy virə səçin karde, ədolətinə iyan çokə ko şərəiti bey, iyan bekoəti ku mıdafiə bey həxiş heste.
2. Har qılə şəxsi hiç qılə co-vijnıyətı nıbiə bo i curə koy i curə zəhməthəx səy həxiş heste.
3. Har kobikə şəxsi bəştə koy qorə lozim beədə de co sosialə mıdafiə vasiton təmom biə, çay ıstəni iyan xeyzoni loyiğinə quzaroni təminbikə ədalətinə iyan qənoətbəxşə maaş səy həxiş heste.
4. Har qılə şəxsi həmkaron ittifoğ soxtə iyan ıstə sosialə marağon mıdafiə kardəyo bə həmkaron ittifağı uzvbey həxiş heste.

Maddə 24

Har qılə şəxsi istirohət, iyan asudə vaxt, həmçinin koyə ruji bəağılınıştə hudud, iyan maaş doə biə mıtəmadiyə məzuniyəti həxiş heste.

Maddə 25

1. Har qılə şəxsi ıstəni iyan xeyzoni səhhəti iyan rifahi təmin kardəyo lozimbiə hardemon, takanemon, tibbiyə xıdmət, iyan lozimi sosialə təminatən daxilbiə jimonə səviyyə iyan bekorəti, noxəşəti, əliləti, vevə mandeəti, pibeyəti, iyan çı şəxsi ıstəniku bə şikrənibə səbəbonku jimonə vasitəon qin kardeədə bə təminatı həxiş heste.
2. Moəti iyan hırdənəti bə məxsusiə ğeydi iyan koməq səy həxiş heste. Nikohi səkiştədə, ya nikohiku bəkəno movardəbiə hırdənən i curə sosialə mıdafiəku istifadə kardəninin.

Maddə 26

1. Har qılə şəxsi təhsil səy həxiş heste. Kami ibtidai iyan umumiyyə təhsil bepul bənine. İbtidaiyə təhsil icbari bənine. Har kəsi bo texnikiyə iyan pişə təhsili səyo imkanı bənine. Ali təhsilən de har kəsi ğabiliyyəti bə həmməy i curə dərəcədə miyəssər bənine.
2. Təhsil - bo insoni şəxsiyəti tam inkişafıyo iyan bə insoni həxon iyan bə əsasinə ozodətion hurməti zyod kardəyo səbəro kardə bənine. Təhsil xəlğon irqi iyan diniyə qrupon arədə, iyəndi dərəsemon, duruminəti iyan dustəti mehkəm kardəyo iyan İbiə Milləton sulhi oğəte sahədə fəaliyyət nişo doyo koməq kardənine.
3. Valideynon boştə hırdəsininə əğılən təhsili novi səçin kardeədə sərbəstin.

Maddə 27

1. Har qılə şəxsi cəmiyəti mədəniyə jimonədə iştirək karde, hınəsənəti ku həzz səy, elmiyə tərəğğiyədə iştirək karde iyan çay foydəku istifadə karde həxiş heste.
2. Har qılə şəxsi mıəllif bə elmiyə, ədəbiyə iyan hınəsənətə əsəron səkiştədə bə məydon beşə maddiyə iyan mənəviyə mənafeyon noğə doyo həxiş heste.

Maddə 28

Har qılə şəxsi bın Bəyonnomədə əks biə həx iyan ozodətion tam təminbiə sosialə iyan beynəlxəlğə rəçini həxiş heste.

Maddə 29

1. Har qılə şəxsi əncəx çay ozod iyan tam inkişafış mımkunbiə cəmiyəti vədə vəzifonış heste.
2. ıstə həx iyan ozodətion bə əməl vardeədə har qılə şəxs əncəx bə jələvonə məhdudiyəton məruz mande bəzine ki, əvon çı ğanuni tərəfikü çı co kəson həx iyan ozodətion zinə iyan bəvon hurmət bə təminatiku, iyan demokratikə cəmiyəti əxlaqiyyə, ictimaiyyə, asayışə iyan umumiyyə rifahə tələbon bə virə rosne məğsədi təmin kardəy ku bə nav bo.
3. In həx iyan ozodətion bə əməl varde bə İMT məğsəd iyan prinsipən zidd nibənine.

Maddə 30

In Bəyonomədə hiççi bə konsə qılə devləti, bə şəxson qrupi, iyan bə co-co şəxson Bəyonomədə elanbiə həx iyan ozodətion məhv kardeyo səbərobə de har qılə fəaliyyəti dastko be, ya konsə qılə joğə hərəkəti bə əməl varde həx doy təkinə təfsir karde əbını.
